

Kaj so nam pripovedovali naš dedek?

(Spisal Zorán.)

6. Kaj si pripovedujejo o griču sv. Roka?

V četrtr ure proti zahodu od Ptuja na Štajerskem stoji lična cerkvica sve- tega Roka na majhnem griču. O tem holmcu si pripovedujejo razne reči.

Nekateri trdijo, da je bila strašna kolera, in tedaj so vse mrličke pokopali v jeden velik grob. Na ta grob, grič, so potem baje postavili cerkvico sve- tega Roka, ki je zaščitnik zoper kolero.

Drugi pa pravijo, da je bila huda vojska s Turki. Ko so jih kristijani premagali, vrgel je vsak vojak pest zemlje na jeden kup, in tako je postal holmec, ki je še sedaj, znamenje srečne zmage.

Nekateri menijo, da je hunski kralj Atila pod gričem sv. Roka pokopan. Ko je umrl Atila, dejali so ga Huni v zlato krsto, to so dejali v srebrno in obe pa v železno. Pokopali so ga pozno v noči in na grob so navozili toliko zemlje, da je nastal kar holmec, da bi ne mogel nikdo ukrasti zlate krste.

Zopet drugi pa trdé, da vse to ni res, temveč da je tekla nekdanj Drava todi in da je nanosila na kup kamenja in peska, in da je na ta način nastal holmec sv. Roka.

Naj je že temu tako ali tako, kar je doživel neki hlapec tamkaj, pa je baje vendar-le res. Vi ga niste poznali, jaz tudi ne; poznali so ga pa stari, stari ljudje, ker tega je že strašno dolgo, ko se je prigodilo naslednje.

Neko noč je pasel konje po griču sv. Roka. Vlegel se je v mehko travo, prešteval zvezde na nebu in govoril sam s seboj: „Oh, ko bi bil vendar jedenkrat sam svoj gospodar! Vedno služiti in za druge delati ni prijetno.“

Ni še tega izgovoril, je že stala pred njim čisto bela ženska in je rekla: „Če hočeš, še jutrajšnji dan si lahko sam svoj gospodar in ne reven, temveč bogat. Pojdi z menoj!“

Vstal je in šel. Prišla sta do velikih železnih vrat, katerih pa še hlapec prej nikoli ni bil opazil. Žena je vrata odprla in vstopila sta v holmec. Bila sta v veliki svetli kleti, v kateri so stali trije veliki sodi polni denarjev; na vsakem sodu pa je bila zvita velika grda kača.

„Dotakni se vsakega soda“, mu je rekla, „in ves denar je tvoj in tudi mene bodeš s tem rešil! Kače ti ne storé nič žalega.“

Bal se je in tresel strahu, kot šiba na vodi, ker kače so bile strašno grde. Bližal se je prvemu sodu, da bi se ga dotaknil, pa kača se je vzpela kvišku in sikala, da ga je napadla taka groza, da je šel ritenski nazaj. Ko je stopil čez prag, zaloputnile so se vrata z vso močjo in mu odtrgale palec na desni roki, ker je držal to roko pred-se.

Vlegel se je zopet v mehko travo in premišljeval, kaj je ravnokar do- živel. Vstopila je pred njega zopet prejšnja bela ženska ter rekla: „Ti nesrečni človek, zakaj si se zbal! Lahko bi bil sebe osrečil in mene rešil. Bila sem

grajščakinja in na tem-le griču je stal nekdanj moj grad. Ker sem bila neusmiljena in skopa, sem svoje podložnike, kmete, jako stiskala in si tako nakopičila velikansko imetje. V kazni za svojo krutost moram sedaj dan in noč čuvati svoje bogastvo, katero si videl in katero bi ti bila rada dala, ko bi me bil rešil. — Morala bodem sedaj še dolgo, dolgo čakati rešitve; kajti ne rase še drevo, ki bode rodilo seme, iz katerega bode vzrastlo zopet drevo. Iz tega drevesa bodo naredili zibelko, in prvi otrok, ki ga bodo zibali v nji, me bode rešil. Če se pa še ta zboji, bodem rešena šele sodnega dne.“

Nato je izginila.

Šel je potem hlapec iskat svojega palca, a ni našel ne palca, ne vrat več.

V pastirski šoli.

Lesnikarjev Janezek se je moral že v zgodnjih letih posvetiti pastirskemu življenju. Bil je mej tremi brati najstarejši, čeravno sam šele v sedmem letu. Kakorkoli so pri Lesnikarjevih računali, vselej je tako pokazalo, da Janezek mora biti ovčar. Bratec Štefanček, ki je imel za njim največ let, je o božiču izpolnil šele svoje peto leto; torej ni bil še za na pašnik, najmlajši pa še manj. Hlapca pa bi bilo škoda, da bi postopal za ovčami; saj je imel drugega dela dovolj, — sam je večkrat rekel, da še preveč. Menite li, da pojde gospodar sam z ovčami na pašo? Torej ni bilo druge pomoči pri hiši, kakor: šestletni Janezek boji pastir, pa je mir besedij!

Nekoliko si je sicer v čast štel ponosni Janezek, da ga hočejo porabiti za tako imeniten posel, zakaj njemu se je zdel ovčarski pastir še imenitnejši, kakor je res. Vendar skrbela pa ga ta nova služba ni malo.

„Oče, kako bom pa pasel ovce, ko jih ne znam?“ se je kremžil.

„Tako boš pasel, kakor jih drugi. Kaj misliš, da te bom za to pošiljal še v šolo, da bi študiral za ovčarja, kakor drugi za gospoda?“

Janezek si ni upal nič več ugovarjati; mislil si je, kakor bom videl, da pasejo drugi, tako bom pa še jaz.

Ko je po solnčnih bregeh skopnel sneg, moral je gnati ovce na pašo.

„Ženi past drobnico!“ so mu rekli oče, pa mu niso nič natančneje pojasnili, kako se pase.

Malemu ovčarčku ni bila majhna skrb. In res, že prvi dan je bila nadloga. Prignal je dve uri prezgodaj domov.

„Ali ne vidiš, da še ovce niso site? Drugikrat glej na solnce; kadar se bo začelo čez Krvavčev gozd pomikati za goro, takrat pa priženi domov!“

Ta nauk si je sicer dobro zapomnil; a to ga je še skrbelo: kaj pa takrat, ko ne bo solnca, ko bo oblačno? Polagoma ga je tudi v tem izučila izkušnja, da je zadel primeroma pravo uro. Nekaj mu je pomagalo to, ker mu je vedno še po ušesu donela očetova beseda: „ovce še niso site“; torej